

deSingel

Internationale Kunstcampus

2010-2011 BLAUWE ZAAL

GROTE PODIA

**LE CONCERT SPIRITUEL
OLV. HERVÉ NIQUET
WO 30 MRT 2011**

2010-2011 INSTRUMENTALE BAROK

AKADEMIE FÜR ALTE MUSIK BERLIN
DO 14 OKT 2010

AKADEMIE FÜR ALTE MUSIK BERLIN
& MIDORI SEILER
DO 2 DEC 2010

IL GARDELLINO
VR 7 JAN 2011

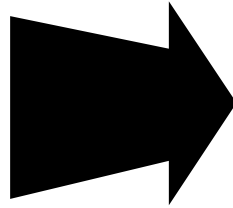
LE CONCERT SPIRITUEL
OLV. HERVÉ NIQUET
WO 30 MRT 2011

IL GIARDINO ARMONICO
OLV. GIOVANNI ANTONINI
WO 18 MEI 2011

inleiding door **Jan Devlieger / 19.15 uur / blauwe foyer**

begin **20.00 uur**
pauze omstreeks **20.45 uur**
einde omstreeks **21.55 uur**

teksten programmaboekje **Jan Devlieger**
coördinatie programmaboekje **deSingel**

Fotograferen is absoluut verboden tijdens voorstellingen, concerten en tentoonstellingen. Dat geldt ook voor het maken van film-, video- of geluidsopnamen.

gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.

Op www.desingel.be kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ... betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen. Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze. Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.

Bij elk concert worden cd's te koop aangeboden door 't KLAverVIER, Kasteeldreef 6, Schilde, 03 384 29 70 > www.tklavervier.be

Grand café deSingel

open alle dagen 9 > 24 uur
informatie en reserveren +32 (0)3 237 71 00
www.grandcafedesingel.be
drankjes / hapjes / snacks / uitgebreid tafelen

Georg Friedrich Händel © William Hogarth

LE CONCERT SPIRITUEL OLV. HERVÉ NIQUET

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL (1685-1759)

Water Music Suite I in F, HWV348

30'

Ouverture

Adagio e staccato

Allegro

Andante

Allegro

Air

Menuet

Bourrée

Hornpipe

Allegro

Water Music Suite II in D, HWV349

11'

Allegro

Hornpipe

Bourrée

Lentement

Menuet

pauze

ARCANGELO CORELLI (1653-1713)

Concerto Grosso nr 8 in g, 'Fatto per la notte di Natale'

14'

Vivace - Grave

Allegro

Adagio - Allegro - Adagio

Vivace

Allegro

Pastorale ad libitum Largo

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL

Water Music Suite III in G, HWV350

11'

Allegro

Sarabande

Rigaudon

Gigue

Menuets

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL

Music for the Royal Fireworks, HWV 351

23'

Ouverture

Bourrée

La Paix (sicilienne)

La Réjouissance (allegro)

Menuet 1 & 2

Arcangelo Corelli

HÄNDEL & CORELLI

Corelli

Niettegenstaande zijn eerder bescheiden oeuvre bestaande uit zes zeer succesvolle opusnummers en een handvol ongepubliceerde werken, oefende Arcangelo Corelli (Fusignano 1653 – Rome 1713) een grote invloed uit op de ontwikkeling van de solosonate, de triosonate en het concerto grosso. Zijn eerste vier opusnummers bevatten telkens een set van twaalf triosonates (Rome, respectievelijk in 1681, 1685, 1689 en 1694). Het opus 5 (Rome, 1700) bestaat uit twaalf solosonates voor viool en basso continuo en het opus 6 (postuum gepubliceerd te Amsterdam in 1714) bevat evenveel Concerti Grossi.

Verschillende eretitels werden Corelli in de loop van de muziekgeschiedenis toegedicht zoals 'grondlegger van de moderne viooltechniek' en 'vader van het concerto grosso'. Hij genoot grote faam als violist, vioolenaar en componist. Hij was letterlijk toonaangevend voor de kamer- en orkestmuziek in Italiaanse stijl op het einde van de 17de en begin 18de eeuw. Na zijn muziekstudies in Bologna vestigde Corelli zich omstreeks 1675 in Rome, waar hij zich verder vervolmaakte als violist. Rond 1680 trad hij in dienst bij de in Rome residerende Christina van Zweden, aan wie hij zijn Twaalf Kerksonates opus 1 opdroeg, de 'eerste vruchten van zijn studie'. In 1687 trad Corelli in vast dienstverband bij kardinaal Benedetto Pamphili uit de gelijknamige pauselijke familie en werd, bij diens vertrek naar Bologna in 1690, aangeworven door een concurrerende mecenas: de steenrijke en kleurrijke kardinaal Pietro Ottoboni. Corelli verbleef tot het einde van zijn dagen in een woning van zijn nieuwe beschermheer. In zijn Italiaanse periode (1706 – 1710) vertoefde ook Georg Friedrich Händel graag in deze luxueuze Romeinse kringen, waar hij onder meer in contact kwam met Corelli, die een directe invloed op hem uitoefende.

Arcangelo Corelli ging heel perfectionistisch te werk bij de publicatie van zijn muziek. Zo schaaftde hij zijn composities meestal jarenlang bij vooraleer ze in druk verschenen. Corelli koos heel bewust voor 1 januari 1700 als publicatiedatum voor zijn bundel met Twaalf Vioolsonates opus 5, en wou hiermee 'de eeuw van de viool' als volwaardig kunstinstrument inzetten. Deze bundel is als het ware een microkosmos van de viooltechniek uit de late 17de en begin 18de eeuw. De variaties op 'La Folia' (opus 5, nr 12) werden wereldberoemd en inspireerden menig componist uit de barok en ook daarna, denk maar aan Sergej Rachmaninov met zijn '42 Variaties op een thema van Corelli' voor piano solo uit 1931. De Concerti Grossi opus 6 - tevens leidraad voor Händels opus 6 met concerti grossi - werden pas in 1714 postuum uitgegeven bij Estienne Roger in Amsterdam en decennia lang door de componist voorbereid en bijgewerkt.

Van triosonate tot concerto grosso

Eigen aan het concerto grosso is de afwisseling tussen een kleine groep (concertino) en een grote groep (concerto grosso). Corelli is niet de uitvinder - deze eer valt te beurt aan Alessandro Stradella - maar standaardiseerde deze compositietechniek.

Het concerto grosso-principe is een logische en organische ontwikkeling uit de triosonate: om in grotere ruimtes meer volume te kunnen produceren, lag het voor de hand om de verschillende partijen wel eens te verdubbelen. Dit laatste gegeven, gecombineerd met het clair-obscur en het concorderend principe uit de barok, zorgt ervoor dat het aanwenden van soli en tutti heel voor de hand liggend wordt. Georg Muffat verwijst naar het uitvoeren van triosonates met alternerende solo- en tuttypassages als vernieuwend in zijn voorwoord tot 'Ausserlesene Instrumental-Music' (Passau 1701). Hij refereert daarin heel duidelijk naar zijn verblijf in Rome, waar hij in de leer was geweest bij Corelli. Teruggekomen in Salzburg in 1682 publiceerde hij zijn 'Armonico tribuut', vijf kamersonates die volledig zijn geënt op het concerto grosso-principe. Het is zeker denkbaar dat Corelli en Muffat elkaar beïnvloed hebben in het experimenteren met het omzetten van (trio)sonate naar concerto (grosso) zo blijkt uit zijn voorwoord: "Het is maar al te waar dat de prachtige concerten van een nieuw type waarvan ik in Rome heb genoten, mij ten zeerste bemoedigden en mij wederom op enkele ideeën brachten die u misschien niet onwelgevalig zullen zijn."

De oorsprong van sommige Concerti uit het opus 6, dateert vermoedelijk reeds van voor 1682. Van de 'Twaalf Concerti Grossi' opus 6, spreekt het achtste concerto 'Fatto per la notte di natale' in g klein, geschreven voor de kerstnacht, vermoedelijk het meest tot de verbeelding. Het eerste deel begint met een korte en krachtige inleiding ('Vivace') waarna het langzame en gedragen 'Grave' uitmunt door een adembenemend lijnenspel van de verschillende stemmen. Talrijke vertragingen kleuren de harmonie en creëren de passende atmosfeer. Dit eerste deel wordt afgesloten met een Picardische terts waardoor het tweede deel ('Allegro') moeiteloos kan aansluiten. De soloviolen spelen in dit tweede deel bijna voortdurend onderling een kat-en-muisspel bijgestaan door een 'walking bass'. Ook Händel zal in zijn oeuvre veelvuldig gebruik maken van een dergelijke 'Corelliaanse' wandelende bas. Op gepaste tijden volgen ook interventies door het volledige orkest. Dit tweede deel bevat zowat alle bestanddelen en is echt een schoolvoorbeeld van het concerto-grossoprincipe. Het derde deel bestaat uit drie geledingen (Adagio, Allegro en Adagio) en is geschreven in Es, waarbij de soloviolen mekaar nu mooi afwisselen en aanvullen in de langzame hoekdelen terwijl het snelle homofone middendeel de aarde even doet beven, gebruikmakend van tremolo's en toonherhalingen. Daarna volgen respectievelijk een 'Vivace' (een levendig menuet) en 'Allegro' (een gavotte met de typische dubbele opmaat). Als een

echte kerstmedley start het befaamde 'Pastorale ad libitum' (Largo) in het slotakkoord van het vorige deel. In dit stemmig slotdeel wordt de kerstfeer helemaal duidelijk door de wiegende twaalfachtstemaat en de vaak aangehouden grondtoon sol als pedaalnoot (verwijzing naar de doedelzak en andere volksinstrumenten). Men hoeft zich geen moeite te getroosten om hier de herders te zien voortschrijden op weg naar de kribbe. Dit deel staat niet in de hoofdtoonard g klein, maar in de gelijknamige toonaard G groot en zorgt voor de typische sfeer, passend bij dergelijke pastorale taferelen. Ook Händel schrijft een gelijkaardige beweging, een 'Pifa' in 'The Messiah', eveneens gebruik makend van de twaalfachtstemaat en de grondtoon als pedaalnoot.

Händels water- en vuurwerkmuziek

De gelegenheidswerken van Georg Friederich Händel (Halle 1685 - Londen 1759) 'Water Music Suites' HWV348 - 350 (Londen 1717) en 'Music for the Royal Fireworks' HWV351 (Londen 1749) zijn beroemd. De eerste drie uitvoeringen van Händels 'Water Music Suites' vonden (vermoedelijk) plaats op 17 juli 1717 tijdens een boottocht die het Engelse hof maakte op de Theems. Ongeveer vijftig musici namen deel aan deze uitvoeringen. De blazers kregen in deze orkestsuites een prominente plaats toebedeeld, wat niet zo verwonderlijk is voor openluchtmuziek. Het volledige materiaal van de watermuziek (de volledige derde suite kwam vermoedelijk pas in 1736 tot stand) omvat duidelijk drie suites die zich van elkaar onderscheiden door hun toonaard (F, D en G) en de steeds wisselende groep blazers die de strijkers vervoegt: twee hobo's, twee hoorns en een fagot in de eerste suite; twee hobo's, twee trompetten, twee hoorns en fagot in de tweede suite; traverso, flauto piccolo, twee hobo's en fagot in de derde suite. De muzikale taal van deze suites is heel direct en vaak homofoon, wat natuurlijk aan te raden is voor openluchtmuziek met een hoog populariteitsgehalte.

Een stijlkenmerk van Händels componeerwijze is ongetwijfeld het veelvuldig recyclen van eerder gecomponeerde muziek, van zichzelf en soms zelfs van collega's. Volgend voorbeeld is wel een heel knap staaltje van dubbel gebruik en parafrase. Het erg herkenbare thema uit Alla Hornipe (tweede deel uit de tweede suite) in F (fa majeur) is hetzelfde als het thema in de blokfluitsonate in d (re mineur), HWV367a (= traversosonate in b, si mineur, HWV367b), maar van majeur naar mineur omgezet! Er is vaak beweerd dat Händel deze suites schreef om de gunsten van George I (keurvorst van Hannover en tevens koning van Engeland in 1714) terug te winnen nadat hij in 1714 ontslagen was bij de dood van koningin Anna. Wellicht heeft Händel de gunsten van de koning nooit helemaal verloren want zeker is dat hij in 1716 al opnieuw op goede voet stond met de koning, aangezien ze samen afreisden vanuit Hannover. Het initiatief voor dit evenement werd dan ook niet door Händel, maar door baron de

Kilmanseck genomen, die ook de bijbehorende kosten betaalde. Voorwaar een heel edelmoedige en ook wel kruiperige (politieke) daad, als men bedenkt dat de vrouw van Kilmanseck op dat moment de maîtresse was van de koning.

De 'Music for the Royal Firework' is eveneens openluchtmuziek en werd geschreven in opdracht van George II voor de feestelijke herdenking van de Vrede van Aken (betekende het einde van de Oostenrijkse Successieoorlog op 18 oktober 1748). Händel had bij het tot stand komen van dit werk onenigheid met de koning over het gebruik van violen en repetitieplaats. De vuurwerkmuziek werd tot grote tevredenheid van de koning een eerste maal uitgevoerd op 27 april 1749 in het Green Park te Londen. De repetities vonden plaats in Vaux-Hall-Gardens en genoten een massale publieke belangstelling. Die uitvoering gebeurde met zoveel mogelijk militaire instrumenten: drie trompetpartijen (drievoudig bezet, twaalf in totaal dus), een principalpartij (een principal is een natuurtrompet en werd eveneens drievoudig bezet), een paukenpartij (drievoudig bezet), een eerste hobopartij (twaalfvoudig), tweede hobopartij (achtvoudig), derde hobo (viervoudig), fagotpartij (achtvoudig) en contrafagot (eveneens achtvoudig). Bij latere uitvoeringen zal Händel meer gebruik maken van violen en uiteraard de orkestratie uitdunnen. De muziek zelf is niet zo moeilijk en vrij transparant, maar mist zijn doel niet en klinkt heel overtuigend. De ouverture, waar alle instrumenten tegelijk spelen, kenmerkt zich door de typische gepunte ritmes, gevolgd door een snellere beweging in de maat drie vierde, waarbij vooral de dialoog tussen de verschillende instrumentengroepen opvallen. Na een driestemmige 'Bourrée' met een wisselende bezetting volgt 'La Paix' (Largo alla Siciliana) in een wiegende twaalfachtstemaat (zie de 'Pastorale ad libitum' uit het kerstconcerto van Corelli en de 'Pifa' uit Händels 'Messiah'). Daarna volgt nog 'La Rejouissance' en tot slot twee Menuetten, die net als de Bourrée geschreven zijn met een alternerende orkestratie.

Le Concert Spirituel

Le Concert Spirituel, in 1987 opgericht door Hervé Niquet, is al jarenlang één van de belangrijkste referenties voor de interpretatie en uitvoering van barokmuziek. Het ensemble, gelieerd aan het Centre de Musique Baroque in Versailles, werkt samen met de musicologen van dit centrum en is regelmatig te zien en te horen in de Chapelle Royale en in de Opéra Royal van het paleis van Versailles. Le Concert Spirituel was te gast op de meest prestigieuze barokfestivals ter wereld, zoals de festivals van Ambronay, Montecarlo, Orne, Rome, Utrecht, Sevilla, Londen, Boston, Parijs, Marokko en Vlaanderen. Ze traden op in grote concertzalen als het Concertgebouw in Amsterdam, het Paleis voor Schone Kunsten in Brussel, de Opera in Avignon, het Auditorium in Lyon, de Opéra-Comique, het Théâtre du Châtelet en la Cité de la Musique in Parijs, het Palais des Papes in Avignon, l'Arsenal te Metz en de Library of Congress in Washington. Ze brengen een zeer breed repertoire, van Lully tot Rossini. Het ensemble verzorgde talrijke opnamen voor Glossa Music en was genomineerd voor een Grammy Award met 'Sérénades chez Marie Leczinska' van Boismortier. Le Concert Spirituel werkt regelmatig mee aan operaproducties in de Franse operahuizen. Zo speelden ze 'Medée' van Charpentier, 'Pigmalion' van Rameau, 'Callirhoé' van Destouches, 'Proserpine' van Lully en 'Sémélé' van Marin Marais. Le Concert Spirituel is in residentie in de opera van Montpellier en wordt gesubsidieerd door DRAC Languedoc-Roussillon/Ministerie van Cultuur, de Communauté d'Agglomération de Montpellier, de Stad Parijs en de Senaat. Le Concert Spirituel krijgt de steun van de Fondation BNP Paribas. Sinds de oprichting van Le Concert Spirituel in 1987 hebben de dokters Bru hen onophoudelijk gesteund. Sinds 2005 zet de Stichting Bru olv. Nicole Bru deze ondersteuning verder.

Le Concert Spirituel is in residentie in de 'Opéra National de Montpellier' en wordt betoelaagd door 'DRAC Languedoc-Roussillon/Ministère de la Culture', door de 'Communauté d'Agglomération de Montpellier' en 'La ville de Paris'. Le Concert Spirituel geniet de steun van 'Air France', 'Fondation BNP Paribas' en 'Fondation Bru'.

www.concertspirituel.com

Hervé Niquet

Hervé Niquet is van vele markten thuis. Hij bespeelt het klavecimbel net zo goed als het orgel, dirigeert en componeert. Hij heeft tevens lyrische zang gestudeerd. Al vroeg concentreerde hij zich op koor- en orkestdirectie. In 1980 werd hij benoemd tot 'chef de chant' aan de Opéra National de Paris. In 1987 richtte hij Le Concert Spirituel op, aanvankelijk met het doel om het repertoire van het Franse Grand Motet van de zeventiende en achttiende eeuw nieuw leven in te blazen. Niquet werkte zich op tot een van de grootste specialisten van het Franse barokrepertoire. Zijn opnamen van werken van Lully, Rameau, Campra en Gilles gelden als referentie-opnamen. In 2002 richtte Niquet in Montréal La Nouvelle Sinfonie op, een Canadees orkest met een veertigtal musici, met als doel de Franse barokmuziek in Noord-Amerika bij een breder publiek bekend te maken. Niquet werd als gastdirigent uitgenodigd door de Akademie für Alte Music Berlin, de Sinfonia Varsovia, het Orchestre Philharmonique de Radio France, het Rias Kammerchor, Boston Händel & Haydn Society Ensemble Tafelmusik, de Compagnie Opéra-Atelier, Vlaams Radio Orkest en Koor, Orchestre Baroque du Grand Théâtre de Genève, Orchestre Symphonique et Lyrique de Nancy en het Orchestre Philharmonique de Monte Carlo. In 2004 werd Niquet tot chefdirigent van de Beethoven Academie benoemd. Niquet dirigeerde reeds een groot aantal opera's van Rameau, Clérambault, Boismortier, Charpentier, Lully, Monteverdi, Purcell, Haydn, Händel en Rossini in het Concertgebouw van Amsterdam, in de Opéra van Rouen, in het Arsenal van Metz, de Opéra van Montpellier en in het Théâtre des Champs-Élysées. Tevens pionier in het herontdekken van repertoire uit de negentiende en begin twintigste eeuw, werkte hij mee aan de oprichting van het Palazzetto Bru Zane - Centre de musique romantique Française in Venetië in 2009, waar hij verschillende projecten leidt. Uit deze samenwerking zijn enkele cd-opnames gerealiseerd rond weinig bekende muziek, geschreven voor de Prix de Rome. Zo is er een reeks dubbel-cd's olv. Hervé Niquet voorzien, waarvan de eerste - gewijd aan Debussy - in 2009 is verschenen. In 2010 verscheen de tweede cd met onuitgegeven werken van Saint-Saëns.

LE CONCERT SPIRITUEL

muzikale leiding
Hervé Niquet

1ste viol
Alice Piérot
Sandrine Dupé
Nathalie Fontaine
Marie Rouquié
Benjamin Chénier

2de viol
Hélène Houzel
Bérengère Maillard
Florence Stroesser
Andrée Mitermite
Yannis Roger

altviol
Judith Depoutot-Richard
Marie Liesse Barau
Fanny Paccoud

cello
Tormod Dalen
Nils de Dinechin
Julie Mondor
Hilary Metzger

contrabas
Luc Devanne
Brigitte Quentin
Marion Mallevae

hobo
Luc Marchal
Margot Humber
Vincent Blanchard
Benoit Richard
Elsa Frank
Sophie Rebreyend

fagot
Jérémie Papasergio
Stéphane Tamby
Mélanie Flahaut
Emmanuel Vigneron

trompet
Jean-François Madeuf
Gilles Rapin
Graham Nicholson

hoorn
Lionel Renoux
Florent Maupetit
Serge Deshautel

percussie
Cyril Landriau

BINNENKORT IN DESINGEL

CROSSOVER

FERRAN & JORDI SAVALL

**Cançons & Folies del Rénaixement
al nostre temps**

ANTONIO MARTIN Y COLL Diferencies sobre les folies

DIEGO ORTIZ Romanesca e passamezzo moderno

MARIN MARAIS Les Voix Humaines

MARIN MARAIS Muzettes

© Hans Speekenbrink

WO 6 APR 2011 20 uur / blauwe zaal

€26 basis €22 -25/65+ €8 -19 jaar

INLEIDING Dirk Moelants 19.15uur / blauwe foyer

2010-2011 architectuur theater dans muziek

ABO:

TICKETS:

deSingel

Desguinlei 25 / B-2018 Antwerpen
ma → vr 10 → 19 uur / za 16 → 19 uur

www.desingel.be

tickets@desingel.be

T +32 (0)3 248 28 28

F +32 (0)3 248 28 00

deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van

SA STAD ANTWERPEN

**Haven van
Antwerpen**

dS De
Standaard

Knack
weekblad
focus

Klarn

**SO
BRA**

hoofdsponsor

mediasponsors